

Magdalena Rudnicka

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa, Poland
E-mail: magdalena.rudnicka@onet.eu

Rola Policji w systemie bezpieczeństwa */ The role of police in the safety system*

Abstract

Police activities are on the one hand extensive and on the other hand they have not been clearly defined. The various criteria used here are not very consistent. They often cross each other and overlap, and thus violate the consistency and logic of the division.

Persistent crime in Poland, the emergence of new categories, the increasing number of acts of terror with the use of explosives and firearms, and the brutality of criminals cause that in the 21st century, one of the most important tasks for the state is to ensure security citizens. Guaranteeing this is related to the need to develop system actions that should be based on a single and coherent program.

Key words: security, organization, structure, police, Interpol.

Charakterystyczną cechą administracji jest to, że jej działania ukierunkowane są na interes publiczny, w świetle prawa i w obrębach prawem przewidzianych. Może wykonywać wszystko, na co zezwala jej prawo. Zasada ta niemal wprost wynika z 7. art. Konstytucji RP, który stanowi, że organa władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Ma to bezpośrednie odniesienie do Policji, której kluczowy zakres zadań został określony w Ustawie o Policji z 6 kwietnia 1990 roku. Jednakże nie jest ona jedyną ustawą, która reguluje zadania Policji, ponieważ cały szereg zadań i obowiązków Policji wynika również z innych ustaw np.: porozumień międzynarodowych i umów. Jako przykład wymienić można:

- Ustawę z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia;
- Ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym;
- Ustawę z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych;
- Ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach;
- Ustawę z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej;
- Ustawę z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym.

Ponadto wiele zadań Policji określonych jest w przepisach Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu Wykroczeń czy Kodeksu postępowania karnego w sprawach o wykroczeniach.

Generalny charakter zadań Policji określony został w art.1 ust.1 ustawy o Policji. Artykuł ten mówi, że Policja jest formacją, która służy społeczeństwu i wyznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi a także utrzymywania bezpieczeństwa oraz porządku publicznego¹. Użyte tu stwierdzenia są bardzo trudne do ścisłego zdefiniowania. Już samo miano „służąca społeczeństwu” określa służebną rolę Policji wobec społeczeństwa jako ogółu jak i każdej jednostki. Potrzeby społeczeństwa ulegają zmianom, pojawiają się nowe bądź wzrastają, a co za tym idzie, zakres działań Policji również będzie się zmieniał. Wykładnia językowa artykułu 1 ust. 1 wskazuje, iż każda sprawa służąca społeczeństwu, powinna znajdować się w gestii Policji.² W praktyce jest to niemożliwe do realizacji, a wręcz niebezpieczne dla państwa i panującej w nim demokracji stąd obowiązki służące społeczeństwu są również przydzielone i innym podmiotom. Należy przyjąć, że wolą ustawodawcy było zdefiniowanie roli Policji w państwie. Stwierdzenie to podkreśla istotę działania Policji. Mimo że jest ona formacją uzbrojoną i umundurowaną, a to wskazywałoby na charakter militarny, jej przeznaczenie jest służebne wobec państwa i jednocześnie wobec społeczeństwa. Policja jest formacją mającą najszerszy zakres zadań oraz uprawnień. Podejmuje ona i organizuje działania zmierzające do zapobieżeniu popełniania wykroczeń i przestępstw oraz przejawom zachowań kryminogennych, w tym współpracuje z organami państwowymi, społecznymi i samorządowymi.

Jak uważa B. Hołyst, aby Policja mogła w sposób należyty wypełniać swe zadania, musi być służebna i otwarta w stosunku do społeczeństwa i równocześnie skuteczna. Policja stanowi organizację formalną i działa w sposób ciągły w ściśle określonym zakresie kompetencji. Jej aktywność skierowana jest ku szerokiemu kręgu odbiorców. Od innych służb ochrony różni ją to, że reprezentuje władzę państwową.³

W polskim prawie termin „Policja” ma dwa znaczenia:

- przedmiotowe – zawiera sferę działalności państwa, która jest związana ze stosowaniem przymusu wobec niektórych instytucji i osób;
- podmiotowe – tzn. specyficzne grupy osobowe, których funkcję stanowi ochrona konstytucyjnego ustroju państwa a także zagwarantowanie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Policja realizuje również zadania, które wynikają z porozumień i umów między państwowymi, na zasadach i w obrębie w nich określonych. Ustawodawca warunkuje tu, że są to obowiązki podstawowe, czyli jest to traktowane jako katalog otwarty. Jednoznacznie wynika stąd, że właściwie niemożliwym jest ukazanie sytuacji, w których Policja nie może podjąć działań - o ile działania te zoriento-

1 *Ustawa o Policji z 6 kwietnia 1990 r.* (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 34, poz.277 ze zm.), s. 6

2 *Ibidem*, s. 8

3 B. Hołyst, *Policja na świecie*, LexisNexis, Warszawa 2011, s. 123

wane są na utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego. W obrębie tej ochrony ustawa wymienia także zapewnienie spokoju w miejscach publicznych.⁴ Dążenie do systematyzacji zadań Policji może być realizowane w układzie podmiotowym. Podmioty stanowią tu jednostki organizacyjne Policji, które są aparatem pomocniczym instytucji Policji, a więc: Komenda Główna Policji, komendy wojewódzkie, komendy powiatowe, komendy miejskie, samodzielne pododdziały antyterrorystyczne, samodzielne pododdziały prewencji. Precyzyjne zadania poszczególnych jednostek organizacyjnych określone są przez Komendanta Głównego Policji w oparciu o upoważnienie ustawowe zawarte w artykule 7 ustęp 1 punkt 1 ustawy o Policji. Obecnie obowiązującym jest zarządzenie Nr 25 Komendanta Głównego Policji z 31 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji (Dz. Urz. KGP z 2003 r. Nr 2, poz. 4 z późn. zm.). W trzecim rozdziale owego zarządzenia Komendant Główny, określając wymiar działań dla poszczególnych jednostek, uściśla również dla nich zadania szczegółowe. Pośród czterdziestu sześciu zadań założonych dla Komendy Głównej Policji, oprócz zadań zamierzonych na stwarzanie warunków do prawidłowego wykonania ustawowych zadań Policji, są również zadania określone w art. 1 ustawy o Policji.

Uznany przez Komendanta Głównego Policji zamysł enumeratywnego, zamkniętego zbioru zadań dla komend i innych jednostek Policji jest niezwykle trudny do realizacji. Szczegółowa analiza płaszczyzny działania poszczególnych jednostek sygnalizuje pominięcie szeregu zagadnień. Przykładem jest pominięcie dla oddziałów prewencji zadań z zakresu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego we wszystkich miejscach publicznych. Biorąc pod uwagę dynamiczność życia społecznego i coraz częściej pojawiający się nowy zakres zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny, nadmierne uszczegółowianie i wyodrębnianie zamkniętych zestawów obowiązków dla jednostek Policji, może niekiedy ograniczać pole ich działania. Zadania Policji obejmują różnorakie dziedziny. Obejmują nie tylko aspekt administracyjny, ale również kryminalny.

MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA POLICJI

Przewartościowania geopolityczne związane z rozpoczęciem procesu kształtowania nowego systemu międzynarodowego na początku lat 90 - tych XX wieku posiadały kluczowe znaczenie dla intensyfikacji procesów integracji na kontynencie europejskim. Państwa kapitalistyczne tworzące Wspólnoty Europejskie pod wpływem zasadniczej zmiany sytuacji politycznej w Europie zdynamizowały wysiłki w celu stworzenia nowej jakości w postaci Unii Europejskiej.

INTERPOL

Organizacja ICPO - Interpol to organizacja z 87 - letnią historią. Jest najstarszą i najważniejszą ramą współpracy w wymiarze międzynarodowego policyjnego współdziałania i po ONZ jest drugą co do wielkości ponadgraniczną organizacją na świecie.

4 Ibidem, s. 131-132

Wraz z rosnącą industrializacją Europy i Ameryki Północnej i przyspieszeniem mobilności społeczeństw na początku XX wieku Policja skupiła się na nowej odmianie sprawców, to jest działających w skali międzynarodowej.

Międzynarodowa współpraca w wymiarze ścigania karnego zawężała się wówczas do możliwości występowania z formalnymi wnioskami o ekstradycję w drodze dyplomatycznej. Dla aktywnego ścigania karnego międzynarodowo działających przestępców Policja w Europie i poza nią postanowiła odpowiedzieć wzmożoną siłą. W 1914 roku w Monako miał miejsce pierwszy kongres międzynarodowy policji kryminalnych, na którym po raz pierwszy wystąpiono z propozycją dotyczącą międzynarodowych zbiorów praw i ujednoliconego postępowania ekstradycyjnego. Po przerwie, która była spowodowana pierwszą wojną światową, kwestię współpracy podjęto ponownie na II Międzynarodowym Kongresie policji kryminalnych w 1923 roku w Wiedniu. Kongres ten, w którym uczestniczyło 138 delegatów z 17 państw - głównie europejskich, zakończył się 7 września 1923 roku utworzeniem Międzynarodowej Komisji Policji Kryminalnej z siedzibą w Wiedniu, której nadrzędnym zadaniem miała być wymiana informacji o przestępcach działających na terytorium Europy. Ustanowiono dwa podstawowe zadania Komisji, które obejmowały:

1. Gromadzenie informacji na temat międzynarodowych przestępców i prowadzenie ich rejestru według modus operandi - prowadzenie zbioru zdjęć sygnalitycznych, jak również rejestru śladów daktyloskopijnych;
2. Wykorzystanie zebranej dokumentacji do rozpowszechnienia wiadomości o przestępcach wśród państw członkowskich, wydanie międzynarodowego przeglądu zagadnień policji kryminalnej, jak i opracowywanie rocznego sprawozdania.⁵

Zamierzeniem Komisji było zagwarantowanie wzajemnej i rozległej współpracy w zakresie obowiązujących norm prawnych, jak i opracowanie metod walki z przestępczością. W czasie kongresu akcentowano, że utworzona organizacja będzie się zajmować tylko przestępczością kryminalną, nie ingerując w sprawy o konotacji politycznej, religijnej czy rasowej.

Druga wojna światowa ponownie wstrzymała działania Komisji, rok po jej zakończeniu w Brukseli miało miejsce Zgromadzenie Generalne Komisji. Nową siedzibą ICPO miał być Paryż, a od 1989 roku Lyon. Organizacja od 1956 roku otrzymała oficjalną nazwę: Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej (International Criminal Police Organization, ICPO). Na całym świecie jest jednak znana jako Interpol, co jest akronimem angielskiej nazwy International Police.⁶

Polska Policja jest obecna w międzynarodowych strukturach policyjnych od 1923 roku. W wyniku przynależności do struktur Interpolu polska Policja otrzymała dostęp do bogatych zbiorów danych, oraz do nowoczesnego, skomputeryzowanego systemu obiegu informacji o zasięgu globalnym..

5 I. Gawłowicz, M. A. Wasilewska, *Międzynarodowa współpraca w walce z przestępczością*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004. s. 66-67

6 *Ibidem*, s. 68

Obecnie Interpol liczy 187 członków, pochodzących ze wszystkich kontynentów świata i jest największą organizacją policyjną na świecie.⁷

Głównym zadaniem ICPO jest uzyskanie gwarancji, by wszystkie państwa członkowskie mogły brać udział w wymianie informacji związanych z konkretnymi sprawami. Cele Interpolu od początku jego powstania pozostały niezmiennie, należy do nich jak najbardziej szerokie, wzajemne wspomaganie wszystkich jednostek policji kryminalnej w granicach obowiązujących ustaw w poszczególnych państwach i w atmosferze poszanowania oraz respektowania praw człowieka.⁸

Kompetencje ICPO obejmują wszystkie rodzaje przestępczości. Ograniczenie wyłącza przestępstwa popełnione z motywów politycznych, wojskowych, religijnych czy rasowych. Ograniczenie to wywodzi się z faktu, że systemy prawne, poziom kultury, systemy gospodarcze i uwarunkowania polityczne państw członkowskich bardzo się od siebie różnią i niektóre państwa zwyczajnie nie wyrażają zgody na mieszanie się w ich wewnętrzne sprawy.

Podstawą prawną, na której opiera się praca Interpolu, jest statut uchwalony w 1956 r. podczas 25 sesji Zgromadzenia Ogólnego w Wiedniu. Istnieją jeszcze inne ważne dokumenty określające pracę ICPO- Regulamin Ogólny, Standardy Pracy Krajowych Biur Interpolu, Regulamin Finansowy. Zgodnie z art. 5 statutu Interpolu, na organizację tę składają się: Zgromadzenie Ogólne, Komitet Wykonawczy, Sekretariat Generalny, Narodowe Biura Centralne i doradcy. Najwyższą i najbardziej znaczącą instancją ICPO jest odbywające się co roku Zgromadzenie Ogólne.⁹ Zgromadzenie obraduje cyklicznie. Decyzje są podejmowane w formie rezolucji lub zaleceń, zdarza się, że uchwalane są większością głosów. Każde z państw ma jeden głos w Zgromadzeniu.

Zgromadzenie podejmuje decyzje w sprawach:

- określenia nadrzędnych form działania organizacji,
- ustalenia programu pracy na najbliższy rok,
- określenia polityki finansowej, w tym uzgodnienie budżetu,
- zatwierdzenia umów orzekanych z innymi organizacjami,
- zdefiniowania norm i metod postępowania we wzajemnych relacjach między członkami Interpolu,
- wyborów władz organizacji.

Na czele Komitetu Wykonawczego Interpolu stoi, wybierany na czteroletnią kadencję, prezydent oraz trzech wiceprezydenci. Zadaniem Komitetu Wykonawczego jest kontrola realizacji decyzji Zgromadzenia Ogólnego oraz sprawowanie pieczy nad pracą Sekretariatu Generalnego.

7 T. Kurkowska-Krutki, *Wymiana informacji policyjnych: systemy Interpolu i Schengen*, CSP Legionowo, Legionowo 1993, s. 41

8 W. Ignaczak, A. Walc, A. Romancewicz, *Współdziałanie z policjami innych krajów*, WSPol, Szczytno 2009, s. 23

9 A. Szumski, *Interpol jako organizacja międzynarodowa*, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, nr 2786, red. Bogunia L., Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2005, s. 41

Interpol ciągle pozyskuje nowych partnerów współpracy w obliczu zmieniających się wymogów ponadnarodowej przestępczości. Obok istniejącej już współpracy z ONZ i Europolem chodzi o nawiązanie jak najbliższej współpracy z Unią Europejską, organizacjami ASEAN i ASEANAPOL, Ameripolem. Interpol zajmuje bardzo ważną pozycję w międzynarodowym przeciwdziałaniu przestępczości, pomimo warunków ramowych ciągle ulegającym zmianom. Istnieje wiele policyjnych potrzeb w zakresie współpracy, w których Interpol będzie bardzo pomocniczy.

EUROPOL

Europejski Urząd Policji, czyli Europol (European Police Office), to europejska agencja policyjna z siedzibą w Hadze. Europol powstał 1 lipca 1999 roku.¹⁰

Do najważniejszych zadań Europolu należą:

- poprawa efektywności działania i współpracy między organami krajów członkowskich w dziedzinie prewencji, ścigania i zwalczania przestępczości zorganizowanej i międzynarodowej;
- umiędzynarodowienie służb policyjnych;
- poprawa dialogów służb policji w poszczególnych państwach członkowskich na rzecz wypracowania wspólnej polityki odnośnie do działań prewencyjnych oraz technik wykrywania i ścigania określonych przejawów przestępczości.

Misję Europolu stanowi udzielanie pomocy odpowiednim służbom prowadzącym sprawy karne w państwach Unii Europejskiej. Funkcjonariusze Europolu, na mocy Decyzji Rady z 6 kwietnia 2009 roku ustanawiającej Europejski Urząd Policji mogą uczestniczyć we wszystkich działaniach wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego oraz wymieniać informacje ze wszystkimi jego członkami, w granicach przewidzianych w prawie państwa członkowskiego. Nie mogą jednak brać udziału w działaniach obejmujących zastosowanie środków przymusu. Subsydiarna rola Europolu jest realizowana w drodze udzielania informacji, prac analitycznych, pomocy technologicznej, oraz organizowanych przez niego szkoleń.

Europejski Urząd Policji jest organizacją interdyscyplinarną. Zrzesza nie tylko regularnych funkcjonariuszy służb policyjnych, ale także urzędników celnych, imigracyjnych, policję skarbową. Pozwala to na rozszerzenie współpracy, z zagadnień karnistycznych na sprawy przestępczości finansowej czy skarbowej.

Europol nie jest autonomiczną w działaniu agencją. Jego misja sprowadza się do współpracy, która może być realizowana poprzez współpracę techniczną i szkolenia, współpracę strategiczną oraz współpracę w zakresie wymiany danych osobowych, ochrony i bezpieczeństwa baz danych.

Europol jest agencją hierarchiczną, jednakże organizacja nie jest zbyt złożona. Organami Europolu są Zarząd i Dyrektor, wyznaczony jednogłośnie decyzją Rady Unii Europejskiej. Obok niego funkcjonuje trzech zastępców. Kadencja dyrektora

10 M. Płachta, *Europol*, [w:] „Gdańskie studia prawnicze 2003 (11)”, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2003, s. 144

i jego zastępców jest czteroletnia, z możliwością jej jednokrotnego przedłużenia na okres czterech lat. Dyrektor Europolu odpowiada przed Zarządem, w skład którego wchodzi przedstawiciele państw członkowskich oraz przedstawiciel Komisji. Europol podlega Radzie ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych UE. W ramach walki z przestępczością zorganizowaną główne wysiłki europejskiej policji skupiają się na sprawach związanych z handlem narkotykami, siecią przemytu nielegalnych imigrantów, nielegalnego obrotu pojazdami, handlu ludźmi, fałszowania pieniędzy i papierów wartościowych. Europol wdraża także nowe technologie w postaci systemów informatycznych usprawniających obrót danymi, niezbędnymi dla prowadzenia czynności procesowych przez krajowe organy postępowania karnego.

Europol zatrudnia 620 osób w siedzibie w Hadze oraz 130 oficerów łącznikowych. Wielkość agencji wynika z faktu, że jest w stałym kontakcie z setkami organizacji zajmujących się egzekwowaniem prawa, z których każda ma swoją komórkę wspierającą działania Europolu. Obecnie agencja współpracuje ze wszystkimi państwami członkowskimi Unii Europejskiej, a ponadto z państwami partnerskimi nie będącymi członkami UE (Australia, Kanada, USA, Norwegia).

Celem Europolu jest poprawienie efektywności działania i współpracy między kompetentnymi władzami krajów członkowskich w zakresie zapobiegania i zwalczania zorganizowanej przestępczości o międzynarodowym charakterze.

Europol jest organizacją wielodyscyplinarną, obejmującą nie tylko regularnych funkcjonariuszy Policji, ale i członków agencji krajów członkowskich zajmujących się egzekwowaniem prawa, takich jak urzędnicy celni i imigracyjni. Europol pomaga też w przewyżnianiu barier językowych w międzynarodowej współpracy policyjnej. Każdy funkcjonariusz z agend zajmujących się egzekwowaniem prawa w krajach członkowskich może zgłosić pytania w języku ojczystym do swojej narodowej jednostki Europolu i otrzymać odpowiedź w tym samym języku.

Dyrektorem Europolu w 1999 roku został przedstawiciel Niemiec Jurgen Storbeck, zaś jego zastępcami Mariano Simancas (Hiszpania), Jens Hojberg (Dania), i Kevin O'Connell (Wielka Brytania). Kadencja dyrektora wygasła z końcem 2004 roku. Kolejnym dyrektorem Europolu został Niemiec Max – Peter Ratzel. Od kwietnia 2009 roku dyrektorem jest Rob Wainwright z Wielkiej Brytanii.

W 2004 roku Polska stała się pełnoprawnym członkiem Europolu. Od 3 października 2001 roku polska Policja i Straż Graniczna były jedynie stowarzyszone z Europolem. Po wstąpieniu 1 maja 2004 roku do Unii Europejskiej się stały się jednak automatycznie członkiem tej organizacji. Nastąpiło to dopiero po ratyfikacji Konwencji o Europolu oraz dodatkowych protokołów z nią związanych pod koniec 2004 roku. W Polsce funkcję krajowej jednostki Europolu pełni Komenda Główna Policji. Polsce jako jednemu z nowych krajów członkowskich zaproponowano kierowanie zespołem zadaniowym Europolu.

Europejski Urząd Policji podległy jest Radzie Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Unii Europejskiej, która kontroluje jego działalność, wydając ade-

kwatne zalecenia. Powołuje dyrektora, a także zatwierdza i kontroluje budżet Europejskiego Biura Policji. Europol jest finansowany z budżetu Unii Europejskiej.

Jako spektakularny przykład skutecznej współpracy z Europolem w walce z przestępczością zorganizowaną można wymienić rozbicie grupy przestępczej o charakterze międzynarodowym, zajmującej się rozprowadzaniem fałszywych banknotów euro na terenie wielu państw UE. Polskie organy ścigania, ściśle współpracując z Europolem, zatrzymały łącznie ponad 60 osób.¹¹

OCENA EFEKTYWNOŚCI PRACY POLICJI

Próby dogłębnego zdefiniowania mierników efektywności pracy Policji oraz wysiłki związane z wypracowaniem skutecznych metod ich wykorzystania były podejmowane wielokrotnie i ciągle pozostają zagadnieniem, które wymaga systemowego rozwiązania. Wykorzystywane dotychczas mierniki, opierające się na danych statystycznych, zazwyczaj służyły do oceny poszczególnych jednostek w zakresie uzyskanych wyników, nie wiążąc ich z poniesionymi kompleksowymi nakładami materialnymi czy ludzkimi. Oczywiście, ze względu na różny status poszczególnych jednostek, w celu osiągnięcia w miarę obiektywnych wyników, najczęściej stosowano przelicznik osobowy, w postaci obciążenia wykonywanymi zadaniami pojedynczego etatu w danej służbie, a nie uwzględniano nakładów ponoszonych ogółem.

Ocenę efektywności pracy jednostki Policji można rozpatrywać co najmniej w dwóch aspektach. Pierwszy z nich dotyczy efektywności zewnętrznej związanej ze skutkami działań jednostki Policji dla jej otoczenia społeczno-instytucjonalnego. Ten rodzaj efektywności należy traktować jako efektywność faktyczną, funkcjonalną, związaną z operatywnością jednostki Policji. Drugi aspekt dotyczy efektywności wewnętrznej związanej z wewnętrznymi ocenami funkcjonowania systemu organizacyjnego, uwzględniającego z jednej strony rozwiązania strukturalne, organizacyjne, z drugiej zaś rozwiązania dotyczące procedur działań i norm regulujących działania. Ten rodzaj efektywności może być związany z ocenami ekonomicznymi i pozaekonomicznymi.

Podstawę oceny efektywności zewnętrznej Policji może stanowić stopień wykonania ustawowych zadań, które jednostki Policji muszą realizować. W praktyce wewnętrzna ocena efektywności pracy jednostki Policji sprowadza się do oceny pracy poszczególnych funkcjonariuszy przez ich przełożonych. Chociaż nie jest ona pozbawiona błędów opierającego się na subiektywizmie przełożonego, to należy stwierdzić, że bezpośredni przełożony policjanta ma najlepszą możliwość oceny poniesionych nakładów pracy i uzyskanych wyników. W przypadku źle skonstruowanych, a stosowanych dotychczas mierników dochodziło często do patologii. Przejawiały się one w różny sposób, najczęściej polegały na podejmowaniu działań w kierunku uzyskania szybkiego efektu końcowego, co wielokrotnie dokonywane było kosztem racjonalnego, z profesjonalnego punktu widzenia, wykonywania zadań. Stosowanie takich mierników wywoływało zazwyczaj skutek odwrotny do

11 Ibidem, s. 150

założonego i przyczyniało się do spadku dobrze rozumianej efektywności działania danej jednostki.

W ocenie zewnętrznej, którą należy rozumieć jako społeczne poczucie bezpieczeństwa, główny nacisk jest kładziony również na uzyskane efekty końcowe pracy Policji. Jednakże, jeżeli w przypadku oceny wewnętrznej można pokusić się o próby obiektywizmu, to w przypadku oceny zewnętrznej wydaje się to jedynie subiektywnym odczuciem poszczególnych obywateli. Jakkolwiek w przypadku oceny wewnętrznej dotychczas nie odnoszono się do ponoszonych nakładów z podanych wcześniej powodów, to w przypadku oceny zewnętrznej społeczeństwo wydaje się w ogóle nie być zainteresowane ponoszonymi przez policję nakładami, a jedynie uzyskanymi efektami.

Ocena działań jednostki Policji może być prowadzona na trzech płaszczyznach:

1. Poziomu osiągniętych celów – ocena rezultatów działania policji może z powodzeniem bazować na kryterium skuteczności;
2. Sposobu osiągania celów - dokonywania z punktu widzenia obowiązującego prawa, stosowanych procedur i unormowań wewnętrznych;
3. Kosztów działania - wykorzystanie zasobów ludzkich i rzeczowych oraz nakładów finansowych na osiągnięcie celów.

PODSUMOWANIE

Z uwagi na fakt, że na efektywność jednostki Policji ma wpływ wiele różnych zmiennych, należy dążyć do opracowania takiej wielokryterialnej koncepcji oceny systemu, której efektywność byłaby funkcją różnych grup kryteriów ocen obejmujących możliwie wszystkie najważniejsze z punktu widzenia przesłanek teoretycznych i badań empirycznych aspekty funkcjonowania. Z jednej strony wielokryterialny system oceny jednostki Policji powinien odzwierciedlać wpływ poszczególnych zmiennych na efektywność organizacji, z drugiej zaś powinien mieć charakter normatywny, przejawiający się określaniem takich wielkości, które organizacja musi osiągnąć, aby być efektywną.¹²

BIBLIOGRAFIA

- Gawłowicz I., Wasilewska M.A., *Międzynarodowa współpraca w walce z przestępczością*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004.
- Hołyst B., *Kryminologia*, LexisNexis, Warszawa 2009.
- Hołyst B., *Policja na świecie*, LexisNexis, Warszawa 2011.
- Ignaczak W., Walc A., Romancewicz A., *Współdziałanie z policjami innych krajów*, WSPol, Szczecino 2009.
- Kownacki S., *Miary efektywności organizacji*, [w:] *Problemy Organizacji 1976*, nr 2, Warszawa 1976.
- Kurkowska-Krutki T., *Wymiana informacji policyjnych: systemy Interpolu i Schengen*, CSP Legionowo, Legionowo 1993.
- Płachta M., *Europol*, [w:] „Gdańskie studia prawnicze 2003 (11)”, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2003.

¹² S. Kownacki, *Miary efektywności organizacji*, [w:] *Problemy Organizacji 1976*, nr 2, Warszawa 1976, s.67

Szumski A., *Interpol jako organizacja międzynarodowa*, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego, nr 2786*, red. Bogunia L., Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2005.

Ustawa o Policji z 6 kwietnia 1990 r. (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 34, poz.277 ze zm.).